గోరా రంగారావు

చట్టం-ధర్మం

వసుంధర

ఒక సామాన్యమైన గుమస్తా బ్రహ్మాండమైన బంగళాలో నివసిస్తూ, ఖరీదైన జీవితాన్ని గడుపుతూ, అత్యాధునిక దుస్తులు ధరిస్తూ, అందమైన కారులో ఆఫీసుకు వెళ్ళి వస్తూంటే ఎవ్వరూ సహించలేరు. గుమాస్తాగాడి కెంత పొగరు? అనికూడా అనుకుంటారు.

గుమస్తాకు ఖరీదైన అందమైన జీవితం సాధ్యం కాక పోవచ్చు. కానీ అతని సంతానం అపురూప సౌందర్యానికి నోచుకుంటే అది అతని గొప్పతనం కాదు. విధివిలాసమని అనుకోవాలి.

రాణిని చూసినవారందరూ ఆమె వెంకన్న పంతులు ఇంట పుట్టదగినది కాదని అనుకుంటూంటారు. ఆమె

సౌందర్యాన్నీ, లావణ్యాన్నీ, రూపురేఖల్నీ ఇప్పటికే ఎందరో చూసి తరించిపోయారు.

రాణి చిన్నతనంలో వెంకన్న పంతులు గురించి ఎవరికీ తెలియదు. కానీ ఆమె పెరిగి పెద్దదై రూపురేఖలు సంతరించుకోవడం ఆరంభమైనప్పట్నుంచీ—అందరికీ వెంకన్న పంతులు గురించి మాత్రమేకాక అతని కుటుంబ వివరాలు కూడా తెలిసిపోయాయి.

వెంకన్నపంతులుది సామాన్యమైన జీవితం. రాణి సౌందర్యానికి అతను కట్టిన విలువను పేరులో మాత్రమే ప్రకటించుకోగలిగాడు. రాణికాక అతనికింకా ఇద్దరు పిల్లలున్నారు. ఇద్దరూ మగపిల్లలే—రాణి తర్వాతి వాళ్ళే!

వెంకన్న పంతులుకో రోగిష్ఠి తల్లి ఉంది. అతని ఆదాయాన్ని సగానికిపైగా ఆవిడ రోగమే మింగుతోంది. వెంకన్న పంతులుభార్య చాలా మంచిది. ఏదో ఒక రోజున అదృష్టం తిరుగుడు వస్తుందని భర్తకామె ధైర్యం చెబుతూంటుంది. అవి కేవలం ఊరటకోసం చెప్పే మాటలని ఆమెకూ భర్తకూ కూడా తెలుసును.

రాణిని కన్నది వెంకన్నపంతులైనందుకు చాలామంది తిట్టుకుంటూంటారు—అది వెంకన్నపంతులు చేసిన తప్పు కాదని తెలిసికూడా. అయితే సంతోషించినవారూ లేకపోలేదు. అలాంటి ఇంట పుట్టిన అందమైన ఆడదాన్ని లొంగదీసుకోవడం చాలా సులభమని అభిప్రాయపడ్డ బాపతువాళ్ళు.

ఏదిఏమైనా వెంకన్నపంతులుఇంట అంతటి అపురూప సౌందర్యం ఉండడం చాలామందికి నచ్చలేదు. పోనీ ఆ

సౌందర్యాన్నయినా వెంకన్నపంతులు కాలేజీలో చదివించడంకానీ, టైపు నేర్పించడంకానీ, ఉద్యోగంలో జేర్పించడంకానీ చేశాడా? ఏమీ చేయలేదు. స్కూలు ఫైనలుదాకా చదివించి ఇంట్లో కూర్చోపెట్టాడు.

వెంకన్నపంతులు అలా చేయడానికి చాలా కారణాలున్నాయి. కూతుర్ని బాగా పైకి చదివించే శక్తి ఆయనకు లేదు. ఏ టైపో నేర్పించి కూతుర్ని ఉద్యోగంలో జేర్పించి ఆ డబ్బుతో తనకు గల ఇబ్బందుల్ని తీర్చుకునే అభిప్రాయమాయనకు లేదు. కూతురు చదువుకోసం డబ్బు వృధాచేయదల్చుకోలేదు. ఆ డబ్బుతో ఆమె పెళ్ళి చేయాలని ఆయన ఉద్దేశ్యం. అలాగని ఆ డబ్బాయనవద్ద సిద్ధంగా లేదు. చదివించాలంటే ఎక్కణ్ణించేనా డబ్బు తీసుకురావాలిగదా—ఆ డబ్బు పెళ్ళికి ఉపయోగిద్దామని ఆయన ఉద్దేశ్యం.

క్లియోపాత్రాకోసం ఎన్నో యుద్ధాలుజరిగేయంటారు' చరిత్ర తిరగేస్తే అందంకోసం చాలా యుద్ధాలు జరిగేయంటారు. అంటే దానికంత గౌరవం లభిస్తుందన్న మాట. అందంకోసం మగవాళ్ళలా పోటీలు పడతారన్న మాట.

అయితే రాణీ ఇంత అందంగా ఉంటుంది గదా— ఆమె సంగతేమిటి?

రాణికోసం యుద్ధాలు జరగడంలేదు. ఎవ్వరూ పోటీలుపడడంలేదు. ఆమె సౌందర్యం చూసి ఎందరో లొట్టలు వేస్తూండి ఉండవచ్చుగాక. పెళ్ళి అనేసరికి ఆమె కట్నం రూపేణా కొంత రొక్కం ఇస్తేకానీ— ఏ మగవాడూ సిద్ధపడడంలేదు.

రాణి తన పదిహేనోఏట స్కూలు ఫైనల్ ప్యాసయింది. అప్పట్నించీ తండ్రి ఆమె పెళ్ళిగురించి ప్రయత్నాలు చేస్తూనే ఉన్నాడు. ఇప్పుడామె వయస్సు పద్ధెనిమిదేళ్ళు. ఇంకా ఆయన ప్రయత్నాలు కొనసాగుతూనే ఉన్నాయి.

అందానికి ఉన్న గౌరవం ఈ దేశంలో ఇదేనా? చరిత్రలోని విషయాలు చరిత్రకే పరిమితమైయాయా?—అని ఎవరైనా అడిగితే సమాధానముంది. చరిత్రలోని విషయాలిప్పటికీ జరుగుతూనే ఉన్నాయి. అయితే చరిత్రలో మగవాళ్ళు నాకర్షించినది ఆ అంద మొక్కటే కాదు. ఆ అందమైన ఆడవాళ్ళందరూ సామాన్యులు కారు. గొప్పవాళ్ళు. రాచకుటుంబీకులు. డబ్బున్నవాళ్ళ అందానికి మాత్రమే ఈ ప్రపంచంలో పోటీలు జరుగుతాయి.

రాణి అందంకోసం మగవాడు పోటీపడాలంటే ఆమె వెనుక డబ్బు ఉండాలి. అంతవరకూ ఆమె అందానికి గుర్తింపు లభించవచ్చుకానీ—దానికోసం పోటీలు మాత్రం జరగవు. ఆ విధంగా వెంకన్నపంతులు కూతురు కావడం ఆమె చేసిన తప్పు.

అయితే మరో విధంగా కూడా వెంకన్నపంతులు కూతురుకావడం ఆమెకు శాపమయింది. అది వెంకన్న పంతులు చాదస్తమూ, పూర్వాచారపరాయణత్వమూ. ఆయన ఏ పరిస్థితుల్లోనూ తన కూతురునింకో కులంవాడికివ్వడానికి ఒప్పుకోడు.

2

గంగారావుకి డబ్బుంది. బాధ్యతలులేవు. వయసుంది. హద్దులు లేవు.

గంగారావు వయసు ఇరవైకీ పాతికీ మధ్య. అతనికి తెలివి ఉంది కానీ చదువు లేదు. తండ్రి రెండుచేతులా సంపాదించేస్తూన్నాడు. తలిదండ్రులకు లేక లేక కలిగిన కొడుకు కావడంవల్ల అమితగారాబంగా పెరిగాడతను. ఏ బాధ్యతలూ తీసుకోనవసరం లేకుండా, ఎవరిమీదనూ ఆధారపడకుండా కొడుకు జీవితంలో సుఖపడాలన్న కోరికతో అతని తండ్రి మరీమరీ సంపాదించేస్తున్నాడు. సంపాదించడం ఆయనకు బాగా తెలిసిన విద్య.

గంగారావు తరుచుగా సినిమాలు చూస్తాడు. సినిమాల్లో హీరోలా తన జీవితం గడపాలని అతని కోరిక. అందుకు కావలసిన హంగులన్నీ అతనికి ఉన్నాయి-ఒక్క హీరోయిన్ తక్కువ.

గంగారావు కో అంటే కోటిమంది ఆడవాళ్ళు. అందుకని తరచుగా అతను కో అంటూనే ఉంటాడు. అతని పిలుపుకు అందమైన ఆడవాళ్ళు రెస్పాన్స్ ఇస్తూనే ఉంటారు. తగిన ప్రతిఫలం అందాక అతను వాళ్ళను వదల్చుకుంటూ ఉంటాడు. తన డబ్బుమీద నే కానీ తన మీద వారికి ప్రేమ లేదని అతనికి అనిపిస్తూండేది. తన ఆశయాలకు తగ్గ ఆడపిల్ల కోసం వెతుకుతున్నానని అతననుకుంటూంటాడు. తన ఆశయాలేమిటో అతనికే స్పష్టంగా తెలియదు. కానీ పిల్ల అందంగా ఉండి, సులభంగా తనకు లొంగకపోతే అతను చాలా సంతోషిస్తాడు.

ఒకరోజున గంగారావు స్కూటర్ మీద నగర విహారం చేస్తున్నాడు. హఠాత్తుగా అతని స్కూటర్ ట్రబులిచ్చింది. గంగారావు స్కూటర్ దిగి పరీక్షించాడు.

ట్రబులేమిటో అర్థమయింది. అతి సరి రెక్టిఫై చేసేక అసలు అద్భుతం చూశాడు.

ఒక అందమైన ఆడపిల్ల అతన్నీ స్కూటర్నీ పరిశీలనగా చూస్తోంది. అలా ఎంత సేపట్నించి చూస్తోందో తెలియదు కానీ—అంత అందమైన పిల్ల తన ఇంటిముందు నిలబడి తనను చూస్తూంటే ఆ చూపులు తనకు తగులుతున్నా ఎందుకు తెలియలేదు? వెధవ స్కూటర్ రిపేరు చేస్తూ ఎలా గడిపాడు?

ఇలా బాధపడుతూ గంగారావు ఆ ఇంటిని సమీపించి "కాసిని మంచి నీళ్ళిప్పించగలరా?" అంటూ ఆ అమ్మాయిని పలకరించాడు. ఆ అమ్మాయి తడబడినా సర్దుకుని లోపలకు వెళ్ళిపోయింది.

'ఈ నగరంలో నాకు తెలియకుండా ఇంతటి మహా సౌందర్యముందా?' అని ఆశ్చర్యపోయాడు గంగారావు. ట్రబులిచ్చిన స్కూటర్ని మనసులోనే అభినందించుకున్నాడు. ఆమెను పలకరించడంకోసం,ఆమె నోటిమాట వినడంకోసం గంగారావామెను మంచినీళ్ళడిగాడు.

అయితే అతని కోరిక ఫలించలేదు. ఎవరో ఒక చిన్న కుర్రాడు మంచినీళ్ళు తెచ్చి ఇచ్చాడు. గంగారావు మాట్లాడకుండా మంచినీళ్ళందుకుని తాగేశాడు. తర్వాత కుర్రాణ్ణి అడిగి వాళ్ళ నాన్నగారి పేరూ, వివరాలూ తెలుసుకున్నాడు. ఇల్లూ, పరిసరాలూ ఇంటి నంబరూ గుర్తుంచుకున్నాడు. తిరిగి స్కూటర్ దగ్గరకు నడిచాడు.

3

"ఆమె పేరు రాణి. తండ్రి వెంకన్నపంతులు. రాణి కాక ఇంకా ఇద్దరబ్బాయిలున్నారు వెంకన్నపంతులుకి.

వాళ్ళది అంతంతమాత్రం జీవితం. అవునా?'' అన్నాడు ప్రసాద్.

"అవును'' అన్నాడు గంగారావు.

ప్రసాద్, రంగారావుకు అంతరంగిక స్నేహితుడు. అతనికి వేరే ఉద్యోగమేమీ లేదు. కానీ రంగారావు చలవ వల్ల అతను చాలామంది ఆఫీసర్లకంటె ఎక్కువే సంపాదిస్తున్నాడు. ధనవంతులబిడ్డలతో సమంగా విలాసాలనుభవిస్తున్నాము.

ప్రసాద్ గంగారావుకు అంతరంగికుడైనప్పటికీ అతనికి తన హద్దులు తెలుసును. అతను చాలా తెలివైనవాడు. తన స్థానమేమిటో తెలిసి మసులుకుంటూ గంగారావుకు అనేక వ్యవహారాల్లో సలహాలిస్తూంటాడు. అతని సలహాలు కూడా గంగారావుకు చెడునడతకు ప్రోత్సాహించే విధంగా ఉండవు. సేఫ్టి ఫస్టు అన్న పద్ధతిలో అతనిచ్చే సలహాలు గంగారావుకు బాగా నచ్చుతూంటాయి. గంగారావు తండ్రికి కూడా ప్రసాద్ మీద సదభిప్రాయం ఉంది.

రాణిని చూడగానే మనసును పారేసుకున్న గంగారావు ఆమె వివరాలను తన మిత్రుడి కందించి ఆమె ఎలా తనకు వశమవుతుందో చూడమని కోరాడు. ప్రసాద్ ఆ పనిమీద వెళ్ళి ఇప్పుడే వచ్చాడు. అతనేం చెబుతాడోనని ఆత్రుతగా ఎదురుచూస్తున్నాడు గంగారావు.

"ఏమీ లాభంలేదు. ఆమె డబ్బుకు లొంగే మనిషి కాదు. మధ్యతరగతికి చెందిన ఏ తలిదండ్రుల చాటు ఆడపిల్లా డబ్బుకు లొంగదు. వాళ్ళ ఊహలూ, కలలు వేరు—...'' అన్నాడు ప్రసాద్.

"ఎలా తెలుసుకున్నావ్?"

"ఆ అమ్మాయిని కలుసుకుని మాట్లాడడమే గగనమై పోయింది. రెండ్రోజుల్నించి అవకాశంకోసం ఎదురు చూస్తున్నాను. నిన్నసాయంత్రం గుడివద్ద ఒంటరిగా దొరికింది. అమ్మానాన్నలతోపాటు గుడికి వచ్చింది. అక్కడ వాళ్ళేమో దేవుడికి పూజ చేయిస్తున్నారు. ఈమె కాసేపు బయటకు వచ్చింది. పలకరించాను. బెదిరిందికానీ పారిపోలేదు.

"మీ పేరు రాణికదూ అన్నాను. ఎలా తెలుసునని ఆశ్చర్యపోయింది. నాకు జోస్యం తెలుసునన్నాను. నెమ్మదిగా ఆ మాటా ఈ మాటా చెప్పి అంత అందమైన తన మెడలో నగలు లేకపోవడం బాగోలేదన్నాను. తమకు డబ్బు లేదంది. డబ్బుకేముంది — నేనే ఇస్తానన్నాను.

నా ఉద్దేశ్యం అర్థంకాక నా మంచితనానికాశ్చర్యపడుతూ ఉత్తినే డబ్బు తీసుకుంటే వాళ్ళ నాన్నగారు దెబ్బలాడతారంది. ఉత్తినే అక్కర్లేదు—నా స్నేహితుడున్నాడు. అతనికి మెదడు సరిగాలేదు. అందమైన ఆడపిల్ల పక్కనుండి కబుర్లు చెబితే కొన్ని రోజుల్లో జబ్బు నయం కావచ్చునని డాక్టర్లు చెప్పారన్నాను. పరిస్థితి విని చాలా జాలిపడింది. ఆమె కళ్ళలో నీళ్ళు కూడా కనబడ్డాయి.

అన్నీ అయ్యేక, తడికంఠంతో, ఇంకో పదినిముషాల్లో పూజ అయిపోతుందనీ—వాళ్ళ నాన్నగారితో మాట్లాడమనీ చెప్పింది. పది నిముషాల్లోనే పూజ అయిపోతుందని తెలియగానే నేను కంగారుపడి సెలవు తీసుకుని ఆమె

దగ్గర్నుంచి బయటపడ్డాను. బయటపడేముందు నేనిలా మాట్లాడినట్లు వాళ్ళ నాన్నగారికి చెప్పవద్దన్నాను. ఎందుకూ అంది ఆశ్చర్యంగా. ఆ ఆశ్చర్యం చాలు ఆమె అమాయకత్వాన్ని తెలియబర్చడానికి..." అన్నాడు ప్రసాద్.

గంగారావు మిత్రుడివంక అభినందనపూర్వకంగా చూసి "నువ్వు చాలా తెలివిగా వ్యవహరించావు. కానీ ఆ అమ్మాయి నాకు దక్కుతుందన్న ఆశ ఇంకా నాకుంది. ఎందుకంటే నాకు అనారోగ్యమని తెలియగానే ఆమె కళ్ళ నీళ్ళు తిరిగాయన్నావు. ఆమెను వశం చేసుకోడానికి బహుశా జాలి సంపాదించాలనుకుంటాను—..." అన్నాడు.

ప్రసాద్ ముఖం గంభీరంగా అయిపోయింది. "మై డియర్ ఫ్రెండ్! నీకు నేను చాలాసార్లు చెప్పాను. అమాయకుల్ని మనం వంచించకూడదు. డబ్బుకులొంగే వాళ్ళను డబ్బుతో కొనవచ్చు. కానీ మోసంతో మాత్రం ఎవర్నీ లొంగదీసుకోకూడదు. రాణి చాలా అమాయకురాలు. స్వచ్ఛమైన జీవితాన్ని కోరుతోందామె. ఆమె అందానికీ, అమాయకత్వానికీ బహుమానంగా లభించవలసినది మోసం కాదు, ప్రేమ—"

ప్రేమ—అనగానే గంగారావు వులిక్కిపడ్డాడు. తను చాలా కాలంగా ఒక జీవిత భాగస్వామికోసం ఎదురు చూస్తున్నాడు. తను ఎదురుచూస్తోన్న హీరోయిన్ ఈమే యేమో!

అందం, అమాయకత్వం, పవిత్రత, డబ్బుపట్ల నిర్లక్ష్యం—ఇవీ తను కోరుకుంటున్న స్త్రీ కుండవలసిన

లక్షణాలు. ఇవన్నీ రాణిలో ఉంటే తను ఆమెనే జీవిత భాగస్వామిగా చేసుకోవచ్చు.

గంగారావు ఆలోచించి "అయితే నేను రాణిని వివాహం చేసుకుంటాను ప్రసాద్..." అన్నాడు.

ప్రసాద్ ఆశ్చర్యపడలేదుకానీ "నీ నుంచి ఇలాంటి మాట వినాలని నీ తలిదండ్రులు చాలా కాలంగా ఎదురు చూస్తున్నారు. అందువల్ల నీ నిర్ణయం మంచిదే. అయితే చాలాకాలం తర్వాత, ఎంతోమందిని కాదన్నాక తీసుకుంటున్న ఈ నిర్ణయం క్షణికావేశంలో తీసుకున్నదిగా కాక–జీవితాంతం గర్వపడవలసినదిగా ఉండాలి..." అన్నాడు.

"నా నిర్ణయం క్షణికావేశంలో తీసుకోబడినదని ఎందుకు అనుమానిస్తున్నావ్?" అన్నాడు గంగారావు.

"నువ్వు ఆ రాణిని వివాహం చేసుకోవాలని మొదట్లో అనుకోలేదు. ఆమెను డబ్బుతో పొందాలనుకున్నావు. అది సాధ్యంకాదని తెలిసేక వివాహానికి సిద్ధపడ్డావు..." అన్నాడు ప్రసాద్.

గంగారావు గొప్పగా నవ్వాడు. "రాణిని చూడగానే ఆమే నేనింతకాలమూ ఎదురుచూస్తున్న స్త్రీ అని తోచింది. అందుకే వెంటనే ఆమెను వివాహం చేసుకోవాలని నిశ్చయించుకున్నాను. అయితే ఈలోగా ఒక సారి ఆమెను పరీక్షించాలనుకున్నాను. అందుకే నిన్నిలా కోరాను..."

మిత్రుడిమాటలమీద ప్రసాద్‌కు నమ్మకం కలగలేదు. అయినా తన అపనమ్మకాన్ని పైకి వ్యక్తపరచకుండా— "ఎలాగైనా నువ్వసాధ్యుడివి!" అన్నాడు.

గంగారావు గర్వంగా నవ్వి- "నేను అసాధ్యుడినే- నీ మూలంగా నాకు సాధ్యంకాని పనంటూ లేకుండా పోయింది. ఈ పెళ్ళికూడా నువ్వే సాధించాలి"అన్నాడు.

4

"కనీసం అప్పుతీర్చడానికైనా బియ్యం వేయించు కోవాలండీ. పిల్లవాడి ప్రాణాలు నిలబెట్టడానికైనా ఒక పాలడబ్బా కొనాలి..." అంది సుశీల.

భాస్కర్రావు నిట్టూర్చాడు. అతనికి సుశీల చెప్పిన విషయాలు ఆమె చెప్పకమునుపే తెలుసు. కానీ అతడు అసహాయుడు.

ఏడెనిమిది నెలల క్రితం వరకూ భాస్కర్రావు పరిస్థితి మరీ ఘోరంగాలేదు. ఏదో చిన్న ఉద్యోగం చేసుకుంటూ ఉన్నంతలో పీడన పడకుండా ఎలాగో మర్యాదగా రోజులు వెళ్ళబుచ్చేవాడు.

ఏడెనిమిది నెలల క్రితం అతను లంచం పట్టడానికి నిరాకరించాడు_ఒక ముఖ్యమైన విషయంలో. ప్రతికక్షి సామాన్యుడుకాదు. ఊళ్ళో చాలా పలుకుబడిఉన్న పెద్ద మనిషి. కేవలం ఒక చిన్న ఉద్యోగస్తుడి కారణంగా ఆయన పెద్దతనానికి సవాల్ ఏర్పడింది. ఫలితంగా లంచం పట్టని నేరానికి భాస్కర్రావు లంచగొండిగా తీర్మానించ బడ్డాడు. అతను ఉద్యోగంనుంచి డిస్మిస్ అయిపోయాడు.

భాస్కర్రావుకి నిండా పాతికేళ్ళు లేవు. ఇరవైఏళ్ళ సుశీల అతని భార్య. పదకొండునెలల కొడుకు. వుద్యోగం పోయేటప్పటికి అతని పరిస్థితి అది.

ఏడెనిమిది నెలలుగా భాస్కర్రావు ఎన్నో ప్రయత్నాలు చేస్తున్నాడు_ఏదో విధంగా డబ్బు సంపాదించా

లని. ఆఖరికి అంతకాలంగా ఉన్నాయనుకున్న మానాభి మానాలను కూడా వదులుకుని కూలిపని చేయాలనుకున్నాడు. కానీ అక్కడకూడా అతను సఫలీకృతుడు కాలేకపోయాడు. ఆ వృత్తిలో సెటిలైపోయిన వారిదగ్గర్నుంచి ప్రతిఘటన తీవ్రంగా వచ్చింది.

'నా బ్రతుకు, జీవితం అన్నీ వుద్యోగంమీద ఆధారపడిపోయి ఉన్నాయా? ఉద్యోగం లేకపోతే నేను ఎందుకూ పనికిరానివాడినా...' అనుకుని భాస్కర్రావు బాధపడ్డాడు. అతను బాధపడినా అది నిజం మరి!

ఈ ఏడెనిమిది నెలల్లోనూ భాస్కర్రావు కొద్దిగా ప్రయివేట్లూ, ఒకటి రెండు గుతాణాల్లో పద్దులు రాసే పని కుదుర్చుకోగలిగాడు. వీటివల్ల అతనికి లభించే సంపాదన అంతంతమాత్రంగా వుంది. ఆ డబ్బుతో ఇంటి అద్దె కట్టాలా-పిల్లవాడి పాలడబ్బాలు కొనాలా-దినవెచ్చాలు సరిపెట్టుకోవాలా అన్నది ఆ దంపతులకు పెద్ద సమస్యగా ఉంటూ వచ్చింది.

ఎన్ని ప్రయత్నాలు చేసినా భాస్కర్రావుకింకే ఉద్యోగమూ దొరకడంలేదు. తనమీద ఆధారపడ్డ దేవత లాంటి భార్య ఇప్పుడు దెయ్యంలా కనబడుతోంది. పండులా ఉండే కొడుకు ఎండిపోతున్నాడు. వాళ్ళిద్దర్నీ చూస్తూంటే భాస్కర్రావుకు రంపపుకోతగా వుంటోంది. ఏం చేయాలో తెలియదు. ఏమీ చేయలేదు. బెంగతో అతనూ క్షీణించిపోతున్నాడు.

బాగా ఆలోచించి భాస్కర్రావు ఓ నిర్ణయానికి వచ్చాడు. తను సంపాదించి భార్యాబిడ్డలను పోషించగలుగుతాడనుకోవడం కల్ల. తను లేకపోతే సుశీల

పుట్టింటికైనా వెళ్ళిపోతుంది. అక్కడ ఆమె సుఖపడుతుందా, లేదా అన్నది వేరే సంగతి. తన కళ్ళముందే ఆమె కష్టపడుతుంటే చూడలేకపోతున్నాడు. ఆ బాధ తప్పుతుంది.

భాస్కర్రావు ఆత్మహత్య చేసుకోవాలనే నిర్ణయానికి వచ్చాడు.

5

"నమస్కారమండీ-" అన్నాడు ప్రసాద్.

"నమస్కారం. కాని మీరెవరో నాకు తెలియదు..." అన్నాడు వెంకన్నపంతులు.

"ఇప్పుడు తెలుస్తుందిలెండి-" అంటూ అదోలా నవ్వాడు ప్రసాద్.

వెంకన్నపంతులు ఆ తర్వాత మాట్లాడకుండా అలాగే ప్రసాద్ వంక చూస్తూ ఉండిపోయాడు.

ప్రసాద్ మళ్ళీ ప్రారంభించాడు. "ఒక కోటీశ్వరుడి కొడుకు మీ అమ్మాయిని వివాహం చేసుకోవాలని ఆశ పడుతున్నాడు."

వెంకన్నపంతులు ఆశ్చర్యంగా- "మీరు పెళ్ళిమాటలకు వచ్చారా?" అన్నాడు.

"అవునండీ. అతనికి కానీ కట్నం అవసరంలేదు. పెళ్ళికి ఉభయఖర్చులూ తనే భరిస్తాడు. తల్లీతండ్రీ వున్నారు. గౌరవనీయమైన కుటుంబానికి చెందినవాడు. సమాజంలో మంచి హోదాలో ఉన్నాడు. మీ అమ్మాయిని నేలమీద నడవనివ్వడు."

వెంకన్నపంతులు కళ్ళు చెదిరాయి. ప్రసాద్ మాట్లాడుతూంటే ఆయన ఊహల్లో కూతురు పెళ్ళి మెదిలింది.

వైభవంగా ఆమె జీవితం కళ్ళముందు కదిలింది. అప్పుడే ఆయనకో చిన్న అనుమానం వచ్చింది. "అబ్బాయి వయ సెంత?"

"పాతిక్కిలోపే..." అన్నాడు ప్రసాద్.

వెంకన్నపంతులుకు చాలా ఆశ్చర్యంవేసింది. వెతుక్కుంటూ ఇంత మంచిసంబంధం తన ఇంటికి రావడమా? ఎక్కడో లోపం ఉండి వుండాలి...

"ఇలా అడుగుతున్నానని ఏమీ అనుకోవద్దు. అబ్బాయికి కన్ను, ముక్కు అన్నీ సరిగ్గా ఉన్నాయా?" అన్నాడు పంతులు.

ప్రసాద్ ముఖంలో కోపం కనిపించింది- "వెతుక్కుంటూ వచ్చి అడిగామని మీరు చాలా హీనంగా ఆలోచిస్తున్నట్లున్నారు. పెళ్ళికొడుక్కి చాలా మంచి సంబంధాలు వచ్చాయి. రంభల్లాంటి వాళ్ళనూ, కోటీశ్వరుల పిల్లలనూ కాదన్నాడతను..."

"నా ప్రశ్నకు మాత్రం సమాధానం చెప్పలేదు" అన్నాడు పంతులు అనుమానంగా. తన ప్రవర్తన మూలంగా ఈ పెళ్ళి ఆగిపోతుందన్న భయం ఆయనకు లేదు. వెతుక్కుంటూ తనింటికి వచ్చినవాళ్ళు అంత సులువుగా సంబంధం చెడుపుకోని వెళ్ళిపోరు. తన అనుమానాలు మాత్రం అన్నీ తీర్చుకోవాలి.

కోపాన్ని దిగమింగి- "అన్నీ సరిగ్గా వున్నాయి. ఉచ్చారణ మీకంటే బాగుంటుంది" అన్నాడు ప్రసాద్.

"అయితే అతను మా అమ్మాయినే చేసుకోవాలని ఎందుకనుకుంటున్నాడు?"

"మీ మాటలవెనుక వున్న ఆరాటాన్ని నేను గ్రహిం

చాను. కానీ మీ అమ్మాయి రాణి అతిలోక సౌందర్యవతి. ఆమె తనకు తెలియకుండానే ఒక కోటీశ్వరుడి కంటబడింది. ఆమెను వివాహం చేసుకోవాలని ఆ కోటీశ్వరుడు కుతూహలపడుతున్నాడు. అందుకే నన్ను పంపించాడు'' అన్నాడు.

పంతులు ముఖం వెలిగింది. ''దానికేముంది. నాకు సంతోషమే. అబ్బాయికూడా ఇష్టపడితే చాలదు గదా. పెద్దలుకూడా అంగీకరించాలి. వాళ్ళింట్లో పెద్దవారు...''

''మీకా అనుమానం ఏమీ అక్కర్లేదు. అతని తలిదండ్రులకు కొడుకు ఇష్టానికి మించి వేరే ఇష్టమంటూ ఏమీ లేదు...'' అన్నాడు ప్రసాద్.

''అయితే అంతా బాగానే ఉందన్నమాట. గోత్రం చూసుకోవాలి. మీకు తెలుసునో తెలియదో—పెళ్ళిళ్ళకు ఏక గోత్రం పనికిరాదు. అతని గోత్రం మీకు తెలుసా?''

''భలేవారండీ—ఈ రోజుల్లో గోత్రాలూ అవీ చూసుకుని పెళ్ళిళ్ళు చేసుకుంటున్నారా? ఆ మాటకువస్తే మీరు బ్రాహ్మలు కదా—మా వాడు బ్రాహ్మడు కాదు. అంచేత గోత్రం ఇబ్బందే వుండదూ.''

వెంకన్న పంతులు భ్రుకుటి ముడతలుపడింది. ''ఏమిటీ! మీ వాడు బ్రాహ్మడు కాదూ—బాగానే ఉంది. ఇంకా నయం కాస్త ముందే చెప్పావు. నేను స్వచ్ఛమైన ఆరు వేల నియోగి బ్రాహ్మణుణ్ణి. ఆఖరికి మా బ్రాహ్మల్లోనే వైదీకులకుకూడా నా పిల్లనివ్వను...'' అన్నాడు.

ప్రసాద్ దెబ్బతిన్నాడు. ''అదేంటండీ—సిరి వస్తే మోకాలడ్డుతారా.''

"సిరి రావడంకోసం ఏది పడితే అది చేయలేను. నా కంఠంలో ప్రాణముండగా వర్ణసంకరం జరగడానికి వీల్లేదు. వెళ్ళిరా నాయనా."

"మీ ఉద్దేశ్యంలో మీ బ్రాహ్మలొక్కరే గొప్పవారా?" అన్నాడు ప్రసాద్ కాస్త తీవ్రంగా.

"అలా ఎందుకంటాను బాబూ. ఎవరి గొప్ప వారిది. నా నమ్మకాలకు ఒకరి గొప్పతనంతోటీ, ఎక్కువతక్కువలతోటీ నిమిత్తం లేదు. వర్ణసంకరం నాకు గిట్టదు అంతే!" అన్నాడు పంతులు.

ప్రసాద్‌కు ఏమి చేయాలో తోచలేదు. వ్యవహారం ఇలా బెడిసికొడుతుందనుకోలే దతను. డబ్బుతో దేన్నయినా సాధించవచ్చని అతను చాలాకాలంగా నమ్ముతూ ఉన్నాడు. ఈ రోజు పంతులు అతని నమ్మకం మీద పెద్ద దెబ్బతీశాడు. "ఇదే మీ తుదినిర్ణయమా?" అన్నాడు ప్రసాద్.

"ఇందులో నిర్ణయాల ప్రసక్తి లేదు..." అన్నాడు పంతులు.

పంతుల్ని మార్చడం అసాధ్యమని ప్రసాద్‌కు తెలిసిపోయింది.

6

"నా పేరు శారద" అందా అమ్మాయి.

"నన్ను రాణి అంటారు..." అంది రాణి.

"అవును. నాకు తెలుసు" అంది శారద. రాణి ఆమె వంక ఆశ్చర్యంగా చూసింది. —"ఈ సమయంలో మీరు గుడికి వెళ్తారని తెలిసే, మిమ్మల్ని కలుసుకోవాలనే ఇక్కడకు వచ్చాన్నేను" అంది శారద మళ్ళీ.

"నాతో ఏం పని మీకు?" రాణి ఆశ్చర్యంలోంచి తేరుకోకుండానే అడిగింది.

"మీతో ఏకాంతంగా మాట్లాడాలి. అలా గోదవార కూర్చుందామా?" అంది శారద.

ఇద్దరూ గోదవారకు వెళ్ళారు.

ఇద్దరి మధ్యా కాసేపు మౌనం రాజ్యమేలింది.

"చెప్పండి" అంది రాణి మౌనాన్ని భరించలేక.

"చెబుతాను. చాలా జాగ్రత్తగా వినాలి మీరు. ఇది మీ జీవితానికి సంబంధించిన విషయం."

రాణికి ఆశ్చర్యం పెరిగింది. "చెప్పండి" అంది.

"పెళ్ళి గురించి ఏమనుకుంటున్నారు మీరు?"

"నేనేమీ అనుకోవడంలేదు. అన్నీ మా నాన్నగారు చూసుకుంటారు?"

"ఒకవేళ మీరే చూసుకోవలసివస్తే ఏంచేస్తారు?"

"అలా ఎన్నటికీ జరుగదు" అంది దృఢంగా రాణి.

"అయితే ఇప్పుడు జరిగింది. మిమ్మల్ని ఓ కోటీశ్వరుడి కొడుకు ప్రేమిస్తున్నాడు" అంది శారద.

రాణి మౌనం వహించింది.

"అతను అందగాడు. పాతికేళ్ళలోపు యువకుడు. సంస్కారవంతుడు. ధనవంతుడు. అన్నింటికీ మించి మిమ్మల్ని ప్రేమిస్తున్నాడు. అతన్ని పెళ్ళిచేసుకోవడానికి మీ నాన్నగారి ప్రసక్తి ఎందుకు?" అంది శారద చిరాగ్గా.

"అన్నీ బాగున్నప్పుడు మా నాన్నగారి ప్రసక్తి ఉండడంవల్ల నష్టమేమిటి?"

"ఆయనకీ పెళ్ళి ఇష్టంలేదు..."

"ఎందుకని?"

"కులం సరిపోలేదని..."

రాణి ఆలోచనలో పడింది.

"బాగా ఆలోచించండి. కులం అన్న పదానికి అర్థం లేదు. ఏ మనిషి ముఖంమీదా అతను ఫలానా కులానికి చెందినవాడని రాసి వుండదు. చూసి తెలుసుకోవడం కూడా కష్టం. ఇది కేవలం మనిషి ఏర్పరచుకున్న ఏర్పాటు. మన యువతరం వీటికి అతీతంగా నిలవాలి. మన పెద్దలను సంస్కరించి బుద్ధిచెప్పడానికి ప్రయత్నించాలి. కేవలం మీ నాన్నగారి మూర్ఖత్వంవల్ల బంగారు బాటలో నడవవలసిన మీ భవిష్యత్తుకు భంగం వాటిల్లబోతోంది. అది మీరు సహించకూడదు. తిరగబడాలి. వచ్చిన బంగారు అవకాశాన్ని వదులుకోకుండా సద్వినియోగం చేసుకోవాలి..."

"మా నాన్నగారు నన్ను కంటికి రెప్పలా పెంచారు. ప్రాణంకంటె మిన్నగా చూసుకుంటున్నారు. ఆయన మనసుకు కష్టం కలిగించే పని చేయడం నా వల్లకాదు. ఆయనమీద తిరగబడే శక్తి లేనేలేదు. నా భవిష్యత్తుకు ఆయన అడ్డువస్తారని నేను నమ్మలేను. నేనాయన అడుగుజాడల్లో నడవవలసినదాన్నే కానీ ఆయన్ను సంస్కరించగల శక్తి నాకు లేదు" అంది రాణి.

"కానీ కోటీశ్వరుడికి మీమీద అంతులేని ప్రేమ ఉంది. ఆ కారణంగా అతను తన డబ్బు సాయంతో మిమ్మల్ని బలవంతంగా వివాహం చేసుకున్నా చేసుకోగలడు. అప్పుడు మీరేం చేస్తారు?"

"మా నాన్నగారి ఇష్టానికి వ్యతిరేకంగా వివాహం జరిగితే_నా ప్రాణాలు బలవంతంగా తీసేసుకుంటాను..." అంది రాణి.

శారద తెల్లబోయింది. రాణి నెలా ఒప్పించాలో ఆమెకు తెలియలేదు.

7

"కాబట్టి రాణినింక నువ్వు మర్చిపోవాలి" అన్నాడు ప్రసాద్.

గంగారావు మాట్లాడలేదు. అతను తీవ్రాలోచనలో ఉన్నాడు.

"అటు పంతుల్ని, ఇటు రాణినీ కూడా కదపడం అయింది. ఇద్దరికిద్దరే మొండి ఘటాలు. ఇది మనకుసాధ్య పడే వ్యవహారం కాదు."

"ప్రసాద్! రాణిని పెళ్ళాడకపోతే నాజీవితంవ్యర్థం. ఇంత డబ్బుండీ ఈ కార్యాన్ని సాధించకపోతే నా బ్రతుక్కి అర్థమేమిటో నువ్వే చెప్పు" అన్నాడు గంగా రావు బాధగా.

"కాని ఇది చిన్నకార్యం కాదు" అన్నాడు ప్రసాద్.

"ఈ విషయంలో నువ్వేమీ సాయంచేయలేవా?"

"నాకు ఒక్కటే ఉపాయం తోస్తోంది. ఆడదాని బలం ముఖ్యంగా మనదేశంలో తనపవిత్రతమీద నే ఆధార పడివుంది. ఒకపర్యాయం శీలం కోల్పోయిన ఆడది— మగవాడికి సులువుగా బానిస అయిపోతుంది. ఇంతవరకు ఈ అస్త్రం రాణిపై ప్రయోగించవలసి వస్తుందని నేను అనుకోలేదు. నువ్వు రాణిని బలవంతంగా లొంగదీసుకో- ఆ తర్వాత పెళ్ళిచేసుకో."

గంగారావు తల అడ్డంగా ఊపాడు. "నేను రాణిని బలవంతం చేయలేను. ఆమెను నేను మనస్ఫూర్తిగా ప్రేమిస్తున్నాను. కలలోకూడా ఆమెకు కష్టం కలిగితే

సహించలేను. ఆమె తనంతట తనే నా చేతుల్లో వాలి పోవాలి. నాకు భార్యగా ఉండటానికి మనస్ఫూర్తిగా అంగీకరించాలి. అందుకేదయినా ఉపాయంచూడు.''

గంగారావు ప్రేమపైన ప్రసాద్‌కు కాస్త నమ్మకం కలిగింది. అతను ఉత్తిత్తి కబుర్లు చెప్పడంలేదనీ, రాణిని నిజంగా ప్రేమిస్తున్నాడని అతనికి తోచింది. అయితే ఈ పరిస్థితుల్లో మిత్రుడికెలా సాయపడాలో అతనికి తోచడంలేదు. రాణిని అతను చూడగానే పవిత్రభావం కలిగింది. ఆమెకు హాని తలపెట్టడం అతనికీ ఇష్టంలేదు. కాసేపు ఆలోచించాక "నువ్వు బ్రాహ్మణుడవని అబద్ధ మాడితే'' అన్నాడు.

"అదీ ఆలోచించేశాను. ఆ రహస్యం యెంతోకాలం దాచడం కష్టం. నన్ను ఊళ్ళో అంతా బాగా యెరుగుదురు. ఏదో విధంగా రహశ్యం బయటపడి తీరుంది. తక్షణం రాణి తనప్రాణాలు తీసుకున్నా తీసుకోవచ్చు.''

"నీ ప్రేమను అభినందిస్తున్నాను. మోజు తీరగానే వదుల్చుకునే ఉద్దేశం నీకులేదు. ఎలాగో అలా నీకు సాయ పడి తీరాలి. లేకపోతే పవిత్ర ప్రేమకు అన్యాయం కలిగి పోతుంది'' అన్నాడు ప్రసాద్.

8

గుడిలోంచి బయటకు వచ్చింది రాణి. ఆమె వెనకనే ఒక యువకుడుకూడా బయటకు వచ్చాడు. రాణి నెమ్మదిగా నడుస్తోంది. ఆ యువకుడు కాస్త వేగంగా నడిచి ఆమెపక్కకి వచ్చాడు.

"మీ పేరు తెలుసుకోవచ్చా?'' అన్నాడతను.

రాణి అడుగుల వేగం హెచ్చించి అతన్ని దాటుకొని

వెళ్ళిపోయింది. అతను నిరుత్సాహ పడలేదు. అతను వేగం తగ్గించి ఆమెకూ తనకూ మధ్యలో కొంతదూరాన్ని మెయిన్ టైన్ చేస్తూ నడవసాగాడు.

అలా రెండు నిమిషాలు నడిచాక రాణి వెనక్కి తిరిగి చూసింది. ఆమెను చూస్తూనే అతను నవ్వాడు. రాణి ఇబ్బందిగా ముఖం ముందుకు తిప్పుకుని నడక వేగం మరి కాస్త హెచ్చించింది. ఇల్లు చేరే వరకు ఆమె యింక వెనక్కి తిరగలేదు.

ఇంట్లో ప్రవేశిస్తూ మరొక్కసారి వెనక్కి తిరిగి చూసిందామె. అతను మళ్ళీ ఆమెను చూసి నవ్వాడు. ఆమె మరి వెనక్కి తిరక్కుండా ఇంటితలుపు తట్టింది. తలుపులు తెరుచుకోగానే లోపల అడుగు పెట్టి తలుపులు వేసేయబోయింది.

ఈలోగా అతను ఇంటి మెట్లెక్కుతూ "అయ్యో! తలుపులు వేసేయకండి. నేను మీ ఇంటికే వస్తున్నాను" అన్నాడు.

రాణి గాబరా పడిపోయింది. ఏంచేయాలో కూడా ఆమెకు తెలియలేదు. తలుపు అలాగే వదిలేసి లోపలకు వెళ్ళిపోయిందామె. తలుపులు తీసిన ఆమె తమ్ముడు మాత్రం అతన్ని చూసి పలకరించి "యెవరికోసమండీ" అన్నాడు.

"ఇప్పుడు లోపలకెళ్ళిన అమ్మాయి నీకేమాతుంది?"

"మా అక్క!"

"మీ నాన్నగారు ఇంట్లో ఉన్నారా?"

"ఉన్నారండి."

"అయితే ఆయనతో పనుండి వచ్చాను."

రాణితమ్ముడు ఆశ్చర్యంగా చూస్తూనే "లోపలకు రండి" అన్నాడు.

"వెరీగుడ్" అంటూ అతను లోపలికివచ్చి "మీ నాన్నగారి పేరేమిటన్నావ్?" అన్నాడు.

"వెంకన్నపంతులు అండి. మీరుకూర్చోండి" అంటూ కుర్చీ చూపించాడతను.

"వెరీగుడ్" అన్నాడు మళ్ళీ కుర్చీలో కూర్చుంటూ. అతను కూర్చోగానే రాణితమ్ముడు లోపలకు పరిగెత్తాడు. అయిదు నిమిషాల్లో వెంకన్నపంతులు అక్కడికి వచ్చాడు. ఆయన్ని చూస్తూనే "నమస్కారమండీ, వెంకన్నపంతులు గారంటే మీరే అనుకుంటాను" అన్నాడతను.

"అవును బాబూ తమరెవరు?" అన్నాడు వెంకన్న పంతులు.

"నా పేరు గంగారావు. ఇంటిపేరు విస్సాప్రగడవారు, నా తలిదండ్రులు నావివాహం చేయాలని చాలాకాలంగా కుతూహల పడుతున్నారు. కాని నాకోపట్టాన ఏపిల్లా నచ్చడంలేదు. ఇందాక గుడిదగ్గర మీ అమ్మాయిని చూశాను. పెళ్ళిచూపు లయిపోయాయి. మీరు వొప్పుకుంటే పెళ్ళిచేసేసుకుంటాను. నేనుపారుగూర్లో ఫ్యాక్టరీలో మేనేజరుగావుంటున్నాను. జీతం నెలకు ఆరువందలు వస్తుంది. కట్నం తీసుకునేవాళ్ళంటే అసహ్యం నాకు. అమ్మానాన్నలకు ఒక్కణ్ణే నేను. కులం పట్టింపులులేవు కానీ అమ్మానాన్నలకు మాత్రం మడీ, ఆచారమూ బాగా ఎక్కువ. ఇవీ నా వివరాలు" అన్నాడు.

"ఇంటిపేరు విస్సాప్రగడ అన్నావ్ కదూ" అన్నాడు వెంకన్నపంతులు తృప్తిగా. ఆయన అవసరమైన మరి

కొన్ని ప్రశ్నలు వేశాడు గంగారావుని. అతనిచ్చిన సమాధానాలన్నీ సంతృప్తికరంగానే తోచాయాయనకు.

మర్నాడు గంగారావు తలిదండ్రులతో మళ్ళీ వారింటికి వచ్చాడు. అనుకూలమైన వాతావరణంలో మాటలన్నీ అనుకూలంగానే జరిగాయి. పెళ్ళి పక్కవూరిలో దేవుడి గుడిలో సింపుల్ గా జరిపించేయడానికి ఒప్పందమయింది.

వెంకన్నపంతులు కాబోయే అల్లుడి ఉద్యోగంగురించి విచారించి వచ్చాడు. ఇటీవలనే అతనికా వుద్యోగం వచ్చిందని తెలిసిందాయనకు. మిగతా వివరాలన్నీ అతను చెప్పిన విధంగానే సరిపోయాయి. గంగారావుకు ఫ్యాక్టరీలో మంచిగౌరవం ఉంది. ఇక్కడి ఉద్యోగానికిముందు గంగారావు నార్తిండియాలో వుద్యోగం చేసేవాడని తెలిసిందాయనకు. అన్నీ ఆయనకు తృప్తిగానే వున్నాయి.

రాణి, గంగారావుల వివాహం సింపుల్ గా జరిగిపోయింది.

"కార్యం మా ఇంటనే జరిపించడం మా ఆచారం" అంది గంగారావు తల్లి.

అదేమీ పెద్దవింతకాదు కాబట్టి అభ్యంతర పెట్టలేదు వెంకన్నపంతులు భార్య.

9

సిగ్గు ముంచుకొస్తూండగా, భయం కమ్ముతూండగా, కోరికలు కలవర పెడుతూండగా, కవ్వించే కన్నెవయసు గల చిన్నది రాణి. గదిలోకి అడుగుపెట్టింది. ఆమె వెనుకనే తలుపులు మూసుకున్నాయి. రాణి బెదురుగా వెనక్కు తిరిగింది. తలుపులు వేసుకుపోయాయని ఆమెకు

తెలుసును. ఆ విషయమూ ఆమెకు మధురంగానూ, భయం గానూకూడా వుంది.

గంగారావు మంచంమీద కూర్చుని వున్నాడు. రాణిని చూసి అతను లేవలేదు. కంగారు పడలేదు. అలా నిర్లిప్తంగా ఆమెవంక చూస్తున్నాడు.

సుమారు పదినిమిషాలు గడిచాయి. రాణికి సిగ్గు, భయం స్థానంలో విసుగు జనిస్తోంది. అయినా ఆమె అక్కడ అలాగే నిలబడివుంది.

గంగారావు నెమ్మదిగా మంచంమీంచిలేచి రాణిని సమీపించాడు. అతని అడుగుల చప్పుడు సరాసరి రాణి గుండెలమీద ప్రతిధ్వనిస్తూంది. గంగారావామె దగ్గరకు వచ్చాడు కానీ ఆమెను తాకలేదు.

మళ్ళీ వారిద్దరిమధ్యా రెండునిమిషాలు నిశ్శబ్దం!

ఈ పర్యాయంకూడా గంగారావు చొరవ చూపించాడు. "నీతో మాట్లాడాలి. నా వెనకనే నడచిరా" అన్నాడతను.

అతను చేయి అందిస్తాడనీ, ఆ అనుభవాన్ని యెలా తీసుకోవాలా అనీ ఆలోచిస్తున్న రాణి కొద్దిగా నిరుత్సాహ పడినా అతన్ని అనుసరించింది. గంగారావు వెళ్ళి మంచంమీద కూర్చున్నాడు. రాణి అతని యెదురుగా తలవంచుకొని నిలబడివుంది.

"కూర్చో," అన్నాడు గంగారావు. రాణి కూర్చుంది అతనికి కాస్త దూరంగా.

గంగారావు దగ్గరగా జరుగలేదు. గొంతు సవరించుకుని "నేను చెప్పేది సావధానంగా వినాలి" అన్నాడతను రాణివంక చూడకుండా కనులుమూసుకుని. "నేను

నీకిప్పుడు కొన్ని ముఖ్య విషయాలు చెబుతాను. కంగారు పడకుండా వినాలి. ఇప్పుడు నువ్వు నన్నర్థం చేసుకోవడం మీదనే మన భవిష్యజ్జీవితం ఆధారపడివుంది" అన్నాడు గంగారావు.

రాణిలో సంకోచం స్థానంలో కుతూహలం చోటు చేసుకుంది. గంగారావు చెప్పడం ప్రారంభించాడు:

"కొంతకాలం నా ప్రవర్తన వింతగా వుంటుంది. అందుకు నువ్వేమీ తప్పుగా అర్థం చేసుకోగూడదు. నేను ప్రస్తుతం ఒకమనస్తత్వ శాస్త్రజ్ఞుడివద్ద వైద్యంచేయించుకుంటున్నాను. త్వరలోనే సత్ఫలితాలు కలుగవచ్చునని ఆశవుంది. అసలు వైద్యం పూర్తిఅయ్యేవరకూ వివాహం చేసుకోరాదని అనుకొన్నాను. కానీ నీ అందం నా మతి పోగొట్టింది. అందుకే తొందరపడ్డాను. ఇంతకీ నేను చెప్పబోయేదేమిటంటే రెండునెలలపాటు నిన్ను నేను తాకను. నీతో చిలిపిగా మాట్లాడను. ఒక అపరిచిత స్త్రీలా భావిస్తాను."

గంగారావు చెప్పటం ఆపి భార్యవంక చూశాడు. రాణికి ఏమీ అర్థమైనట్టులేదు. అయోమయంగా భర్త వంక చూసింది.

"నేను చెప్పదల్చుకున్న రెండో విషయం యింకా ముఖ్యమైనది. చిన్నతనంలోంచి నేను మూఢాచారాలు మధ్య, చాదస్తాలనడుమ పెరిగాను. అవంటే నాకు విరక్తి, విసుగు జనించాయి. నువ్వూ అటువంటి కుటుంబంలోంచే వచ్చావు. రేపటినుంచి నీ ఆలోచనా పరిధిలో చక్రాని, ఆరోగ్యకరమైన మార్పు రావాలి. అందుకోసం నీకు నేనో గురువును ఏర్పాటుచేస్తున్నాను. ఆ గురువు

చెప్పిన పాఠాలు బాగా వంట పట్టించుకో'' అని చెప్పాడు గంగారావు.

రాణి విచిత్రంగా భర్తవంక చూసింది.

10

''ఏమండీ'' అంది నెమ్మదిగా రాణి.

''ఏం?'' అన్నాడు గంగారావు ఆఫీసుకు వెళ్ళ బోతున్న వాడల్లా ఆగి.

''నాకు పాఠాలు చెప్పడానికి మీరు కుదిర్చిన గురువు నాకు నచ్చలేదండి'' అంది రాణి.

''ఎందుకని?''

''ఆయన ప్రవర్తన సరిగా ఉండడంలేదు.''

''అలాంటి అనుమానం నీకెందుకు వచ్చింది?''

''ఆయన చూపులు ఏదోలా వున్నాయి?''

''ఏదోలా ఉన్నాయంటే?''

''చూపుల్లో ఏదో కోరిక.భర్త భార్యని చూసినట్లుగా''

''భర్త భార్యను ఎలాచూస్తాడో నీకు తెలుసా? నేనె ప్పుడూ నిన్నలా చూడలేదే.''

''అవుననుకోండి, కానీ...'' ఎలా చెప్పాలో తెలియక తడబడింది రాణి.

''చూడు - మీ ఆడవాళ్ళకి పతివ్రతలపిచ్చిజాస్తి. ఆ స్తమానం అదే ఆలోచనలో వున్న కారణంగా ప్రతిమగవాడికి ఎప్పుడూ అదేదృష్టి వుందని అనుకొం టూంటారు. అసలు పవిత్రత మగవాళ్ళ సొమ్ము. మీ బెదురు చూపులే మగవాళ్ళ పవిత్రతను పక్కకి నెడ తాయి. అవతలివాళ్ళు మనవైపు ఏదోలా చూస్తూన్నా రనుకోవడం మన ఆలోచనల్లోని లోపాన్నేకాని అవతలి

వాడి చెడ్డతనాన్ని బయటపెట్టదు. నువ్వు బుద్ధిగా ఉన్నంత కాలమూ నీకే భయమూ ఉండదు.''

''అయితే తప్పు నాదంటారా?''

''నువ్వు తప్పు చేసే దానివని నేననుకొనే పక్షంలో పడుచు గురువుని ఎందుకు నియమిస్తాను? వెర్రిపిల్లా లేనిపోని శంకలు పెట్టుకోక హాయిగా పాఠాలు నేర్చుకో'' అని వెళ్ళిపోయాడు గంగారావు.

రాణికి ఏంచెయ్యాలో తోచలేదు. ఈ విషయంలో భర్తకు నచ్చజెప్పడం కష్టమని అనుకున్నదామె.

గంగారావు వెళ్ళిన నలభైనిమిషాలకు గురువు వచ్చాడు. అతని పేరు ఆమెకు తెలియదు. మిస్టర్ గురూ అని పిలవమని చెప్పాడతను.

గురువుచాలా అందంగా ఫ్యాషనబుల్‌గా వుంటాడు. అతను గంగారావు వెళ్ళిన గంటలోపులో వచ్చి అతను రావటానికి గంటముందుగా వెళ్ళిపోతాడు. అతను చెప్పే పాఠాల్లో శృంగారం వుంటుంది. ఆ శృంగారం సునిశితంగా వుంటుంది. అతను చెప్పే పద్ధతికూడా కుతూహలంగా ఉంటుంది. ఎటొచ్చీ అతని చూపులే ఆమెను ఇబ్బంది పెడుతున్నాయి.

గురువురాగానే''నమస్కారం మాస్టారూ''అందామె.

''మాస్టారూ అన్నది చాదస్తం పిలుపు. మిస్టర్ గురూ అనాలని చెప్పానా?'' అన్నాడు గురువు.

రాణి నవ్వివూరుకుంది.

''శృంగారంలో పద్మినీజాతి స్త్రీలు అలాగే నవ్వుతారు'' అన్నాడు గురువు.

రాణి మనసులో సంతోషించింది. ''మీరు యెక్క

వగా శృంగారం గురించే మాట్లాడుతారు. నా భర్త మీకు చెప్పమన్నవివే పాఠాలా?''

''కాదు. కానీ నీభర్తకు నామీద విపరీతమైననమ్మకం నీలాంటి అందమయిన ఆడదానికి చదువు చెప్పే అవకాశం వస్తే శృంగారంకాక మరేదో చచ్చు చదువు చెప్పడం చవట దద్దమ్మలు చేస్తారు. అద్భుత సౌందర్యాన్ని కటిక చీకట్లో అనుభవించడంలాంటిదది'' అన్నాడు గురువు.

రాణి ఉలిక్కిపడింది. ఏదో ప్రశ్న ఆమె నోటినుంచి చివరవరకూ వచ్చి ఆగిపోయింది.

గురువు ఆమె ముఖభావాల్ని గమనించలేదు. ''ఈ రోజు మనం కుంతిదేవినిగురించి తెలుసుకుందాం''అన్నాడు రాణి వినడానికి సిద్ధపడడంచూసి ''మన పురాణాలనిండా సెక్సు నిండివుంది. ఆడదంటే సెక్సు తప్ప మరొకటి గుర్తురాకుండా చేశారు మన ఆదికవులందరూ. ఆ గ్రంథాలు మనకు ప్రమాణాలుకావడం మన దురదృష్టం'' అన్నాడు గురువు.

''ఎందువల్ల?''

''ఏకథ తీసుకో అందులో శృంగారంతప్ప మరొకటి వుండదు. అందులోనూ అది సలక్షణమూ కాదు. ఉదాహరణకు కుంతికథ తెలుసుకుందాం. వయసులోవున్న కుంతీదేవికి సూర్యుడివ్వవలసిన వరం అదేనా? కోరిన మగవాడిని మంత్రప్రభావంతో ఆహ్వానించగలశక్తి వయసులో వున్న ఆడదానికివ్వరాని వరమని దూర్వాసుడంతటిగొప్ప ఋషికి తెలియదంటావా? తెలుసు. కానీ అది వ్రాసిన వాళ్ళు తమకున్న విలక్షణమైన కోరికలను తమ కథల ద్వారా తీర్చుకున్నారు. ఆ గ్రంథాలను ప్రమాణంగా

స్వీకరించి మనం మానవజాతికే తీరని అన్యాయం చేస్తున్నాము."

"అయితే ఆ గ్రంథాలలో మంచి ఏమీ లేదంటారా?"

"ఎందుకు లేదు. బోలెడుంది. కాని మంచికంటె చెడునే ఎక్కువగా తీసుకుంటున్నాం మనం. అటువంటి అనేక చెడులలో ఈ కులాల విషయం ఒకటి."

గురువు కులాల గురించి చిన్న ఉపన్యాసం దంచి, ఈ కులాల పేరుతో ఎన్ని ఘోరాలు, అన్యాయాలు జరుగుతున్నాయో—మనిషి మనిషిని ఎలా ద్వేషించడం జరుగుతుందో వివరించాడు.

"కులాలవల్ల మీకు కలిగిన అన్యాయ మేమయినా వుందా?" అంది రాణి.

"ఎందుకు లేదు. నా ఆరాధించదగిన రాణి మరొకరి స్వంతమైపోయింది" అన్నాడు గురువు.

రాణి ఉలిక్కిపడి "మీకు నేను ముందే తెలుసా?" అంది.

"తెలియదు. కానీ తెలిసినా ఏమి ప్రయోజనం. నేను గంగారావులా బ్రాహ్మణుడిని కాను. రేపొకరోజున దురదృష్టవశాత్తు గంగారావు మరణించినా నిన్ను వివాహం చేసుకునే అదృష్టం నాకు కలుగుతుందా? సనాతనులు విధవా వివాహాలూ, వర్ణసంకరాలూ అంగీకరించలేరు."

రాణి చటుక్కున చెవులుమూసుకుని "అలాంటిమాటలనకండి. నాకు నచ్చవు" అంది.

"అయాం సారీ" అంటూ తనపాఠం కొనసాగించాడు గురువు.

గురువు పాఠాలు రోజుకొక రకంగా కొనసాగుతూనే

వున్నాయి. మరీ శృతిమించని విధంగా అతను శృంగారం చెబుతూనే వున్నాడు. కులాల గురించీ మతాలగురించీ ఆమెకు ప్రతిరోజూ నచ్చచెబుతూనేవున్నాడు. కొన్ని మూఢాచారాల కారణంగా ఆడదానికి జరిగిపోయిన అన్యాయం వివరిస్తూనే ఉన్నాడు.

గురువుకు చక్కని వాగ్ధోరణివుంది. సంభాషణా చాతురి ఉంది. మీదుమిక్కిలి రాణివద్ద చనువుకూడా వుంది. వీటితో అతను రాణిని అమితంగా ఆకర్షిస్తూ ఉన్నాడు. ఆ కారణంగా అప్పుడప్పుడూ అతని ప్రవర్తన శృతి మించినా రాణి అసహాయురాలౌతోంది.

ఒకరోజున జయదేవుని అష్టపదులను గురించి చెబుతూ "మీ ఆడవాళ్ళు పదిమందిలో పరవశించి పాడుతూందే గీతం అర్థం విన్నావుకదా. ఇప్పుడా పాట మళ్ళీపాడి వినిపించగలవా?" అన్నాడు.

రాణి నిజంగానే సిగ్గుపడింది. ఆమె ముఖంలో తొంగి చూసిన చిరుసిగ్గుకు పరవశించిన గురువు చటుక్కున ఆమె చేయిపట్టిలాగి దగ్గరగా తీసుకున్నాడు. వారించే శక్తి రాణిలో నశించినమాట నిజం. కాని ఆమెలోవున్న ఏదో శక్తి ఆమెను పట్టువిడిపించుకునేలా చేసింది.

"చూడండి. మీ వేషాలు నాకు తెలుస్తూనేవున్నాయి ఇలా క్రమంగామీరు నన్ను లొంగదీసుకుందామనిచూస్తున్నారు. మీలో ఈపాడు ఆలోచన ఎందుక్కలుగుతుందో నాకు తెలియదు. నా ప్రవర్తనలో మీకలాంటి అభిప్రాయం కలగజేసివుంటే నన్ను క్షమించండి. నా భర్తకు చెప్పినా మీ విషయంలో ఆయన ఎందుకో ఉపేక్ష చేస్తూన్నారు. విషయం నాకు అర్థంగావడం

లేదు. కాని మీరింకా శృతిమించితే అసహాయ స్థితిలో నేను చేయగలిగిందొక్కటే. అదే నాప్రాణాలు తీసుకోవడం'' అంది రాణి. ఆమెకళ్ళలో నీళ్ళున్నాయి. మాటలు అతికష్టంమీద గొంతులోంచి పెగిలాయి.

ఆమె ముఖాన్ని చూసిన గురువు ''నన్ను క్షమించు రాణీ — ఈ సాయంత్రం నీభర్త వచ్చేవరకూ ఉండి ఆయనతో మాట్లాడి మరీ వెడతాను'' అన్నాడు.

11

''మీరేదో మాట్లాడాలనుకుంటున్నారు, చెప్పండి'' అన్నాడు గంగారావు.

''మీ ఆవిణ్ణికూడా పిలవండి'' అన్నాడు గురువు.

''రాణీ'' అన్నాడు గంగారావు. రాణి వచ్చింది. ''అలాకూర్చో'' అని భార్యకూ చెప్పి ఆమె కూర్చున్నాక ''మీరు చెప్పదల్చుకున్నది చెప్పండి'' అన్నాడు గురువుతో.

గురువు క్షణం తటపటాయించి ''చెప్పమంటారా?'' అన్నాడు.

''చెప్పండి'' అన్నాడు గంగారావు.

''గతంలో నేనుమీకెన్నో ఉపకారాలు చేసివున్నాను నా కారణంగా మీజీవితం సర్వనాశనం కాకుండా సుసంపన్నమయింది. నాకోసం ఏమయినా చేయగలనని మీరు వాగ్దానం చేసియున్నారు. మీది విశాల హృదయం. ఈ యుగంలో ముఖ్యంగా ఈదేశంలో పుట్టవలసినవారు కారు మీరు. నా అదృష్టంకొద్దీ పుట్టారు. అంతా బాగానే ఉంది.

మీ వివాహం కాగానే కోరకూడని కోరికకోరాను.

మీరుచాలా మామూలుగా అంగీకరించి నా ప్రయత్నాలు నన్ను చేసుకోమన్నారు. మీ భార్యకు గురువునయ్యే అవకాశమిచ్చారు. ఆమె నాపట్ల ఆకర్షితురాలైనమాట నిజం. కానీ తరతరాలుగా భారత స్త్రీ వంటిలో జీర్ణించుకుపోయిన పాత భావాల కారణంగా ఆమె నా వశం కావడంలేదు. ఇంక మీరు కలగజేసుకుంటే తప్ప మీ వాగ్దానం నిలవదు....”

“ఇంతకీ ఏం కావాలి మీకు?”

“మీ భార్య కావాలి—ఒక రాత్రికి...”

గురువు ధైర్యానికి రాణి తల తిరిగిపోయింది. ఆమె భర్తవంక చూసింది ఏం చెబుతాడోనని. అయితే అతనిలో తానాశించిన ఆవేశం కనబడలేదామెకు.

‘ఛీ- ఏం మనిషి?’ అనుకుంది రాణి.

గంగారావు నవ్వి- “రాణీ- నీకు గురువుగారు నచ్చలేదా?” అన్నాడు.

ఏం మాట్లాడాలో తోచలేదు రాణికి.

గంగారావు కొనసాగించాడు- “నచ్చినా నచ్చకపోయినా నేను చెబుతున్నాను విను. ఇందులో వేళాకోళం ఏమీ లేదు. పవిత్రత అన్న పదం అర్థంలేనిదని నా విశ్వాసం. అది జీవితంలోనే ఋజువు చేయదల్చుకున్నాను. ఒకానొకప్పుడు తనకేమీ ఉపకారం చేయకపోయినా కేవలం అతిథి హోదాలో వచ్చిన మనిషి గదిలోకి తన భార్యను పంపాడు ఆ రాముడి తాతముత్తాతల్లో ఒకడైన మహారాజు. అనగా ఈ విషయాన్ని మన పురాణాలు కూడా సమర్థిస్తున్నాయనేకదా అర్థం.

ఈయన నాకు గురుతుల్యుడు. నాకెన్నో ఉపకారాలు

చేసి జీవితం నిలబెట్టాడు. ఈయన ఋణం తీర్చుకునే విధానం తెలియక నేనల్లల్లాడిపోతున్నాను. నేను చేస్తున్నది అతిథిమర్యాద కాదు, ఋణం తీర్చుకోవడం. నా జీవిత భాగస్వామిగా నువ్వు నాకిందులో సహకరించాలి. సహకరించి పతివ్రత ననిపించుకుంటావో, తిరస్కరించి నాకు దూరమౌతావో బాగా ఆలోచించుకో—"

రాణికి మతిపోయింది. ఒక పర్యాయం ఇద్దరివంకా చూసింది. కాంక్ష నిండిన చూపులతో గురువు తనవంక చూస్తున్నాడు. నిర్లిప్తంగా చూస్తున్నాడు.

"నాకు గడువు కావాలి" అంది రాణి చివరకు.

గురువు వెళ్ళిపోయాడు. ఆ తర్వాత భర్త వద్దకు చనువుగా వెళ్ళిబోయిందామె.

"దూరం-" అన్నాడు గంగారావు- "రాణీ, నీబాధ నేనర్థం చేసుకోగలను. కానీ నన్నింకేమీ అడగవద్దు."

"ఏమండీ అలా అనవద్దు. ఆడదాన్ని ఏ భర్తా ఇలాంటి కోరిక కోరకూడదు. ఏమనాలో తెలియక గడువు కావాలన్నాను కానీ, ఎన్ని సంవత్సరాలు గడువిచ్చినా ఈ విషయంలో మీ కోరిక తీర్చలేనండి" అంది రాణి.

గంగారావు ఆలోచించి- "అలా అనేయకు. మీ నాన్నగారు అన్నీ తెలిసినవారు. ఈ విషయంలో ఆయనేమైనా సలహా ఇవ్వగలరేమో చూడు. నా కోరిక కాదంటే మనం మళ్ళీ కలుసుకోమని గుర్తుంచుకో..." అన్నాడు.

పెళ్ళి అయిన స్త్రీని గురువు కాంక్షించడం ఒకతప్పు. ఆ కాంక్షను తన భర్తే సమర్థించడం ఇంకో తప్పు. ఈ విషయాన్ని తన తండ్రితో ఎలా చెప్పేది?

'భగవంతుడా...ఇదెక్కడి సమస్య!' అనుకుంది రాణి.

12

"మీరు ఆవేశపడకుండా వింటానని మాటివ్వాలి. ఇది సామాన్య విషయం కాదు. ఇందులో ధర్మమీమాంస ఉంది_" అన్నాడు గంగారావు.

వెంకన్నపంతులు ఉత్సాహంగానే, "చెప్పుబాబూ" అన్నాడు.

"ఆయన పేరు రఘునో, మాంధాతో గుర్తులేదు కానీ ఒక మహారాజు అతిథిని సంతృప్తిపరచడంకోసం తన భార్యను అతిథిగదిలోకి పంకపించాడు. అదితప్పంటారా? ఒప్పంటారా?"

వెంకన్నపంతులుకు గొంతులో ఏదో అడ్డంపడ్డట్లయి కాసేపు నోట మాటరాలేదు.

"ఈ రకం ధర్మమీమాంస ఎందుకొచ్చింది బాబూ ఇప్పుడు_" అన్నాడు కాసేపటికి తేరుకుని.

"ఎందుకైతేనేం లెండి కానీ తప్పొప్పులు తెలుసుకోవాలి నేనిప్పుడు" అన్నాడు గంగారావు.

"ఆ రోజుల్లో వారు చేసినవి తప్పులెందుకౌతాయి? ఒప్పే" అన్నాడు.

"అప్పటి ఆచారాలే కదా మనం ఇప్పుడూ పాటిస్తున్నాం. అప్పుడు ఒప్పయినదిప్పుడూ ఒప్పే కావాలిగా..."

"సరే ఇప్పుడూ ఒప్పే—ఇంతకీ ఏమయింది?"

"అతిథి మర్యాదకంటె గురువు ఋణం తీర్చుకోవడం గొప్పేనంటారా?"

"అక్షరాలా గొప్పేనంటాను."

"అయితే నేను చెప్పవలసిందేమీ లేదు. మీరు మీ అమ్మాయీ మాట్లాడుకోండి" అన్నాడు గంగారావు అక్కణ్ణించి కదులుతూ.

వెంకన్న పంతులుకు విషయం అర్థం కాలేదు– "నువ్వు వెళ్ళిపోకు బాబూ ఇంతకీ సంగతేమిటి?" అన్నాడు.

"ఏమీ లేదు. మీ అమ్మాయిని నా గురువు కోరారు. తను ఒప్పుకోవడం లేదు. ధర్మసూత్రం తెలిసినవారు కాబట్టి మీరైనా నచ్చచెప్తారని పిలిపించాను. మీరు నా మాటే రైటన్నారు."

వెంకన్న పంతులుకు నోట మాట రాలేదు. ఇది కలా, నిజమా అనుకుంటున్నాడాయన. విషయ పరిగ్రహణానికి కొంత వ్యవధి కావాల్సి వచ్చింది. అంతా తెలిసేసరికి ఆయన ఆవేశంలో చిందులు తొక్కాడు.

"ఇంత అన్యాయమా? అతిధి మర్యాద పేరుతో నీ భార్యను వేశ్యగా మార్చాలనుకుంటున్నావా? ఇందుకా నువ్వు పెళ్ళిచేసుకున్నది?" అన్నాడు పంతులు.

"అనవసరంగా మాటలు జారకండి మామగారూ— ఇలాంటిది ధర్మశాస్త్రాల్లో లేదని ఒక్క మాట చెప్పి ఋజువు చేయండి. మీరు అన్నప్రకారం నడుచుకుంటాను" అన్నాడు గంగారావు తాపీగా.

"వెధవ ధర్మశాస్త్రాలు ఇందుకా వలసొచ్చాయా? అయినా ఈ ధర్మశాస్త్రాల సంగతి ఎలాగున్నా దేశంలో చట్టం వుంది. ఆ చట్టానికి వ్యతిరేకంగా నడిస్తే ముందు జైల్లో పడేస్తారు" అన్నాడు వెంకన్న పంతులు.

"అయితే ధర్మశాస్త్రాలకంటె చట్టమే గొప్పదంటారా?"

"కాక...." అని నవ్వాడు వెంకన్నపంతులు. ఆ నవ్వులో జీవంలేదు. "ధర్మశాస్త్రాలు మనం ఏర్పరచు కున్నవి. వాటికి రక్షకుడంటూ వేరేలేడు. కానీ చట్టం మన మేర్పరచిన ప్రభుత్వం తయారుచేసింది. అది ఉల్లం ఘిస్తే ప్రభుత్వం శిక్షిస్తుంది..."

"అయ్యా, అన్నీ తెలిసిన మీరు చట్టం చెప్పిన ప్రకారం మసులుతున్నారా? మీరు కులమతాల పట్టింపు లేకుండా మసులుకోగలరా? చట్టం ప్రకారం విధవా వివాహాలు, వర్ణాంతర వివాహాలు నిరసించినవాళ్ళు శిక్షా పాత్రులుకదా? మీరు వాటిని నిరసించరా?" అన్నాడు గంగారావు సూటిగా.

"చట్టాన్ని నేను ఎన్నడూ కాదనను..." అన్నాడు వెంకన్నపంతులు. ఈ రకం వాదన ఆయనకు నచ్చలేదు. కానీ అవసరాన్నిబట్టి అలా మాట్లాడవలసి వచ్చింది.

"అయితే క్షణం ఆగండి..." అంటూ గంగారావు అప్పటికప్పుడు కాగితంమీద ఏదో వ్రాసి వెంకన్న పంతులుకి అందించాడు. "అది చదివి దానిక్రింద మీ సంతకం పెట్టండి. మీవంటి సనాతనులే చట్టాన్ని పాటించే టప్పుడు నావంటివాడు పాటించకపోతే తప్పవుతుంది. దానిమీద మీరు సంతకం పెట్టకపోతే ఏ విధంగానూ నన్ను శాసించే హక్కు మీకుండదు..."

వెంకన్న పంతులు ఆ కాగితంలోని వాక్యాలు భయ పడుతూ చదివాడు "ఏ కారణంగానైనా నేను అకాంత రంగా మరణించడం జరిగితే—ఏ సజ్జనుడైనా ఆమెను వివాహం చేసుకు నేందుకు ముందుకు వస్తే కులమత వివక్షత పాటించకుండా ఆమె ఆ వివాహం చేసుకోవాలని నేను

కోరుతున్న కోరికను సమర్ధిస్తూ నా మామగారు శ్రీ వెంకన్నపంతులుగారుకూడా ఈ కాగితంపై నా సంతకం క్రింద సంతకం పెట్టారు."

ఆ వాక్యాల క్రింద గంగారావు సంతకం వుంది. దాని క్రింద వెంకన్నపంతులు తన సంతకం పెట్టి "నీది చాలా దొడ్డమనసు బాబూ! ఇందుకా ఇంత నాటకమాడావు. అయినా చల్లని మనసున్నా నీకు ఆరోగ్యానికేం కొదవ? నేరేళ్ళు జీవిస్తావు..." అన్నాడు.

గంగారావు కాగితం అందుకుని "నా భయం నాకుంది. నాలుగు రోజుల్లో నాకు క్యాన్సర్‌కు సంబంధించి మైనర్ ఆపరేషన్ ఉంది. ఎందుకో గుండెల్లో భయంగా ఉంది. అసలు పెళ్ళిచేసుకోకూడదనుకున్నవాడినే మీ అమ్మాయిని చూడగానే అభిప్రాయం మార్చుకున్నాను. నేను రాణికి అన్యాయంచేసినా రాణికి నావల్ల అన్యాయం జరక్కూడదు..." అన్నాడు.

వెంకన్నపంతులు, రాణి ఇద్దరూ తెల్లబోయారు.

13

డాక్టర్ లాహిరీ నవ్వుతూ గంగారావు భుజంతట్టి "ధైర్యంగా ఉండండి. ఇంకో గంటలో ఆపరేషన్ ప్రారంభమవుతుంది. మీకేమీ భయంలేదని హామీ ఇస్తున్నాను..." అన్నాడు ఇంగ్లీషులో.

గంగారావు పేలవంగా నవ్వాడు. లాహిరీ వెళ్ళిపోగానే అతను రాణివంక చూసి "నేను లేకపోయినా నా ఆత్మ నిన్ను వెన్నంటే వుంటుంది. నువ్వు సుఖంగా లేకపోతే అది దారుణంగా క్షోభిస్తుంది..." అన్నాడు.

అక్కడ గురువుకూడా వున్నాడు. మధ్యమధ్య అతను

రాణికేసి చూసే చూపుల్లో శాంతి అన్నది ఇంకా కన బడుతూనే ఉంది. అతను గంగారావుకేసి చూసే చూపుల్లో మాత్రం ఆశ కనబడుతోంది. ఆ ఆశ దేనికి సంబంధించినదో చెప్పడం కష్టం.

వీళ్ళుకాక అక్కడ ఇంకా వెంకన్నపంతులు కుటుంబం ఉంది. గంగారావు తలిదండ్రులు తీర్థయాత్రల కని వెళ్ళి రెండునెలలైంది. వాళ్ళింకా రాలేదు.

"ఒకవేళ నా అదృష్టం బాగుండకపోతే నా శరీరం కోసం వృధా ప్రయత్నాలు చేయకండి. అది మెడికల్ కాలేజీకి వెళ్ళిపోతుంది. ఆ విధంగా కొంతమంది మానవ శరీరాన్వర్థం చేసుకునేందు కుపయోగపడగలిగితే నేను చరితార్థుణ్ణవుతాను..." అన్నాడు గంగారావు వెంకన్న పంతులుతో.

"ఆపరేషన్ కి వెళ్ళేముందు నువ్విలా మాట్లాడడం నాకు నచ్చలేదు. నువ్వు క్షేమంగా తిరిగివస్తావు" అన్నాడు వెంకన్నపంతులు.

గంగారావు ఆ మాటలు విననట్లుగా "తప్పో ఒప్పో మీరో కోరిక కోరారు. అది నేను తీర్చలేదు. ఆ తప్పు మీ కోరికదే కానీ నాదికాదు. దేవుడు నన్ను బ్రతికించక పోతే ఒక రాత్రికికాదు, నా భార్యను వివాహమాడండి. ఆమె బ్రతుకుకో వెలుగు అన్ని రాత్రులూ చూపించండి. మీ వివాహం నా మామగారే దగ్గరుండి జరిపిస్తారు. నా భార్యకూడా ఈ వివాహానికి అభ్యంతరం పెట్టదు..." అన్నాడు గురువుతో. గురువు మాట్లాడకుండా ఆ మాటలు విన్నాడు.

గంట గడిచింది. డాక్టరుదగ్గర్నుంచి పిలుపు వచ్చింది గంగారావుకి.

"ఆ ఇల్లు నా స్వంతం. రాణి పేరున రాశాను. నేను పోయినా రాణి ఆ ఇంట్లోనే ఉండాలి. రాణి నవ్వుతూ, కలకల్లాడుతూ ఆ ఇంట్లో హాయిగా జీవించాలి..." అన్నాడు గంగారావు అందర్నీ ఉద్దేశించి.

ఎవ్వరికీ నోటమాట రావడంలేదు. గురువు మాత్రం "మీరేమీ భయపడవద్దు. రాణికి మీరున్నప్పుడెలా జరిగిందో—మీరు లేకున్నా అలాగే జరుగుతుంది. ఆ విషయంలో నేను హామీ ఇస్తున్నాను..." అన్నాడు.

"చాలా థాంక్స్!" అన్నాడు గంగారావు.

గంగారావుకు వచ్చిన పిలుపు డాక్టరు దగ్గర్నుంచి కాదనీ-దేవుడి దగ్గర్నుంచి అనీ తెలియడానికి అక్కడున్న వారందరికీ-మరో నాలుగు గంటలు పట్టింది.

14

"చూడండి పంతులుగారూ! నేను మిమ్మల్ని ప్రలోభ పెడుతున్నానని భావించవద్దు. మీ అమ్మాయి జీవితం వాడిన పూవు కాకూడదు. మోడువారిన లత కాకూడదు. ఆమెకు వివాహమై కొంతకాలం భర్తతో కాపురంచేసిందని తెలుసును. అయినా నేనామెను వివాహం చేసుకోవాలనుకుంటున్నాను. అందుకు కారణం కేవలం నా ప్రేమ. నా కారణంగా ఆమె జీవితంలో సుఖపడుతుందని మీరు నమ్మవచ్చును.

గంగారావు నన్ను పూర్తిగా నమ్మాడు. ఆమెకూ నాకూ ఎన్నో పర్యాయాలు ఏకాంతాన్ని కల్పించాడు. అయినా మీఅమ్మాయి పరమపవిత్రమైనది. పరిశుద్ధమైనది. అందుకే నన్నాకర్షించింది. ఆమెను వివాహం చేసుకునేందుకు మీ రనుమతించాలి. మీ రనుమతిస్తే ఆమె అడ్డు పెట్టదు..." అన్నాడు గురువు.

వెంకన్నపంతులు అదోలా చూశాడు గురువు వంక.

"చూడు బాబూ, నా తప్పులన్నీ నాకు తెలుసు. నేను మూర్ఖుణ్ణి. ఫలమన్నది అర్థంలేనిదనీ—మనుషులంతా నక్కులేనని నాకు బాగా తెలుసు. తెలియడం వేరు. నమ్మకాలను సడలించుకోవడం వేరు. గంగారావును చూస్తూంటే నాకు ముచ్చట వేస్తోంది. అతనిది విశాల హృదయం. తెలిసో తెలియకో నా కూతుర్ని పెళ్ళాడి దానికి అన్యాయం చేశాడు. కానీ దాని బ్రతుకు అన్యాయం కాకూడదని అనుక్షణమూ అనుకున్నాడు.

నేను దాన్ని అభిమానంతో పెంచానన్న మాటేగాని పెళ్ళి కాగానే చేతులు కడుక్కున్నాను. నా నమ్మకాలు నావేకానీ ఆ వయసుపిల్ల నూరేళ్ళ జీవితం ఏం కావాలన్న బాధ నాకు లేదు. నా ఆలోచనల్లోనూ నమ్మకాల్లోనూ తప్పున్నదని గంగారావెన్నో పర్యాయాలు రుజువుచేశాడు. కానీ ఏవో అహంకారాలు నన్ను తర్కానికి అతీతుణ్ణి చేశాయి. నువ్వు కంగారుపడవద్దు. మీ వివాహం తప్పక జరుగుతుంది..."

గురువు ఆశ్చర్యపడ్డాడు. వెంకన్నపంతులులో మార్పు వచ్చింది.

"నాలో మార్పు వచ్చినందుకు ఆశ్చర్యపడుతున్నావా బాబూ! నాలోనే కాదు. నావంటి తలిదండ్రు లందరిలోనూ ఇటువంటి మార్పులు రావాలి. అప్పుడే దేశానికి సమస్యలు తొలగిపోతాయి. మనిషిలో క్రమశిక్షణకోసం కొన్ని ఆచారాలు వచ్చాయి. క్రమంగా ప్రజలు క్రమశిక్షణను మరచిపోయి ఆచారాలను మూర్ఖంగా పాటించడం మొదలుపెట్టారు. వీటిపేరుతో ఆడదాన్ని అణగ ద్రొక్కడం మొదలయింది.

ప్రతి తండ్రీ తన బిడ్డల భవిష్యత్తు గురించి ఆలోచిం చాలిగానీ మూర్ఖపుటాచారాలతో వారికి అన్యాయం చేయడానికి ప్రయత్నించకూడదు. నా కూతురు మోడులా నా కళ్ళముందుంటుందంటే అవి ఊహల్లోకూడా భరించ లేను నేను. ఇందులో నా గొప్పతనంలేదు. గంగారావు నా కన్నతండ్రి హృదయాన్ని కదిలించాడు. అంతే!" అన్నాడు వెంకన్నపంతులు.

15

"కళ్ళు మూసుకుని వన్ టూ త్రీ అను—ఓ తమాషా చేస్తాను..." అన్నాడు గురువు.

రాణి కళ్ళు మూసుకుంది. అతను చెప్పిన విధంగానే వన్ టూ త్రీ అన్నదామె. త్రీ అనగానే గురువామెను సమీపించి బలంగా పెదవులమీద ముద్దు పెట్టుకున్నాడు.

రాణి కంగారుగా అతన్ని విడిపించుకుని "ఏమిటిది?" అంది.

"ముద్దు—..." అన్నాడు చిలిపిగా గురువు.

"అదికాదు. ఇది పట్టపగలు..."

"అయితే..."

"మనకింకా పెళ్ళికాలేదు..."

"ఓస్ అంతేగా—కానీ పెళ్ళికి మీ నాన్న ఒప్పు కున్నాడు..."

"ఒప్పుకోవడం వేరు. పెళ్ళికావడం వేరు..."

గురువు తమాషాగా నవ్వి "పెళ్ళయ్యాక ముద్దు పెట్టుకోవచ్చునంటావా?" అన్నాడు.

"ఊఁ."

"అయితే ముద్దుపెట్టుకోవడంకోసమేనా పెళ్ళి?"

"ఛా—అందుకే నేమిటి?"

"మరెందుకంట?"

"ఎందుకంటే...ఎందుకంటే..." పెళ్ళి ఎందుకని చెప్పాలో రాణికి తెలియలేదు.

"ఎందుకో నేను చెప్పనా?"

"వద్దు—..."

"ఏం?"

"మీరేం చెబుతారో నాకు తెలుసును."

"నేనేం చెబుతానో నీకు నిజంగా తెలియదు..."

"తెలుసు..."

"తెలిస్తే చెప్పు..."

"ఛా—అన్నీ నా నోటితో చెప్పించాలని..."

గురువు జాలిగా చూశాడు రాణివంక. "పిచ్చి రాణీ, నువ్వు చాలా అమాయకురాలివి. నేను చెప్పబోయేది నిజంగా వేరు."

"అయితే చెప్పండి."

"పెళ్ళి ఎందుకు చేసుకుంటారంటే పవిత్రమైన ప్రేమ ఫలింపజేయడంకోసం..."

"ఓస్ అది నాకు తెలుసు. కానీ పవిత్రమైన ప్రేమ అంటున్నారు. మీ ప్రేమ సంగతి నాకు తెలియదుకానీ, నాది మాత్రం ఖచ్చితంగా పవిత్రప్రేమకాదు—" అంది రాణి. ఆమె కంఠం బాధగా ధ్వనించింది.

"అలాంటి సందేహాలేమీ పెట్టుకోకు. నువ్వూ నీ ప్రేమకూడా పవిత్రమైనవే..."

"అంటే—..."

"అనగా మన మిద్దరమూ ఒకరి కోసం ఒకరు పుట్టాము..."

"అదెల్లా?" అంది రాణి, గంగారావుతో తన సంసార జీవితం కళ్ళముందు మెదుల్తూండగా.

"ఎలాగంటే..." చెప్పడం ప్రారంభించాడు గురువు. ప్రారంభిస్తూనే "నా పేరు గంగారావు..." అంటూ మొదలుపెట్టాడు. రాణిని పెళ్ళి చేసుకోవడంకోసం, అందుకు ఆమె తండ్రిని ఒప్పించడంకోసం తను ఎంత నాటకమాడాడో వివరించాడు. అంతా విన్నాక, అతడి పవిత్రప్రేమకు రాణి కరిగిపోయింది. ఆనందంగా అతని ఒడిలో వాలిపోయింది.

16

"అమెరికన్ జార్జెట్ చీర నూటఎనభై, స్వెట్టరు ఏభై ఆరు... మొత్తం అయిదువందల డెభై రూపాయలు అయింది" అన్నాడు షాపులో అతను బిల్లు రాస్తూ.

భాస్కర్రావు ఆరు వందరూపాయల నోట్లు అందించి చిల్లర తీసుకున్నాడు. సుశీల అల్లరి చేస్తున్న బాబును సముదాయించలేక ఇబ్బందిపడుతోంది.

అక్కణ్ణించి ఇద్దరూ బాబుతో కలసి అయిస్‌పార్లరికి వెళ్ళారు. అదయ్యాక ఆటోలో ఇల్లు చేరారు.

సుశీల త్వరత్వరగా వంటచేసింది.

ఇద్దరూ భోజనాలు చేశారు. బాబు మాత్రం నిద్ర పోలేదు.

"మీరు కథ చెప్పండి. నేను జోకొడుతూంటాను. నిద్రపట్టేస్తుంది—" అంది సుశీల.

"ఏముంది చెప్పడానికి ప్రత్యేకంగా—ఎరువు తల్లి దండ్రులను తీసుకుని రాణి అనే అమ్మాయిని గంగారావు అనే పేరుతో పెళ్ళాడాను. అసలు గంగారావును గురు

వుగా ఆమెకు పరిచయం చేశాను. ఆ తర్వాత క్యాన్సరూ, చావూ వచ్చాయి. గంగారావు స్నేహితుడు డాక్టర్ లాహిరీ వేషాన్ని చక్కగా రక్తి కట్టించాడు. అన్నీ అయ్యేక రాణి విధవ అయి—తన అసలు భర్తనే పునర్వివాహం చేసుకుంది. ఆత్మహత్య చేసుకుందామని నేను కొండెక్కితే—ఆ ప్రయత్నాన్ని కొండెక్కించి నా జీవితానికి వెలుగు చూపినవాడు ప్రసాద్ అనబడే గంగారావు మిత్రుడు..."

"బాబూ కథ ఆపండి. బాబు నిద్రపోవడం మానేసి మీ కథ వినేస్తున్నాడు" అంది సుశీల.

"వాడు వింటున్నాడనేకదా—కథ సంక్షిప్తంగా చెబుతున్నాను. వివరాలు రాత్రి వింటావుగా" అన్నాడు భాస్కర్రావు చిలిపిగా నవ్వుతూ.

—: ఐపోయింది :—